

Determinants of Survival Time in Married Life in Iran

Batoul Khoundabi¹, Fariba Sadat Banihashemi^{2*}, Maliheh Alimondegari³

Abstract

This study investigated the chance of leaving married life using Cox proportional hazards models with random effects, estimating the influence of demographic variables such as age at marriage, gender, place of residence, and province. The analysis is based on marriage and divorce records from the civil registration organization, covering the period from March 21, 2022, to March 20, 2023. A total of 412,918 records were included in the survival analysis, after excluding records with errors or missing data. The results indicated that the likelihood of men leaving married life is 1.54 times that of women, which is significant. Additionally, younger ages at marriage correspond to a higher probability of leaving married life compared to older ages. Specifically, the chances of leaving married life are 31.3, 11.7, 3.9, and 1.3 times higher, respectively, for the age groups 10-20, 20-30, 30-40, and 40-50 years, compared to those in the 50+ age group. The province variable also significantly affects the duration of marriage. Examining the factors that influence the length of married life provides valuable insights for timely interventions aimed at enhancing marital stability. These findings are relevant for couples, families, psychologists, and social workers at the micro level, as well as for sociologists and policymakers at the macro level.

Keywords: Divorce, Survival analysis, Marital life, Age at marriage, Iran.

Received: 2023-07-30

Accepted: 2024-01-13

¹. Assistant Professor in Biostatistics, Iran-Helal Institute of Applied Science and Technology, Red Crescent Society of Iran, Tehran, Iran; baharkhoundabi@gmail.com

^{2*}. Office of Energy, Industry and Mining, Statistical Center of Iran, Tehran, Iran (Corresponding Author); f_banihashemi@hotmail.com

³. Associate Professor in Demography, Faculty of Social Sciences, Yazd University, Yazd, Iran; m.alimondegari@yazd.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Marriage, as defined by law, is a bilateral, non-financial agreement in which couples mutually commit to maintaining a marital relationship during the period of their union, and divorce is permitted only under legally specified circumstances. One of the key demographic measures of divorce is the duration of married life until the occurrence of divorce. International studies indicate that couples are most likely to divorce after approximately seven years of marriage (Kolo, 2014). In Iran, however, statistics from the Civil Registration Organization reveal that the probability of divorce is highest after 5-9 years of married life. This study aims to analyze the likelihood of marital dissolution using statistical modeling, specifically Cox regression with proportional hazards and random effects models. It also estimates the impact of various demographic factors, such as age at marriage, gender, place of residence, and province, on the duration of married life. The analysis is based on marriage and divorce data provided by the Civil Registration Organization.

Method and Data

The marriage and divorce events analyzed in this study took place between March 21, 2022, and March 20, 2023, with their registration recorded between March 21, 2022, and June 21, 2023. A total of 412,918 records—206,573 for men and 206,345 for women—were included in the model. Additionally, the percentage of divorced marriages from 2005 to 2022 was descriptively analyzed. Records with errors in birth or marriage dates, as well as non-response errors, were excluded from the analysis. The impact of factors such as age at marriage, residency status, province, and sex on the survival rate of marital life was assessed using Cox regression modeling with proportional hazards and random effects models. These factors were treated as explanatory variables in the analysis.

Findings

The cohort percentage of marriages leading to divorce reveals that 12% of marriages that occurred in 2014 ended in divorce within 11–12 years of married life. In contrast, for marriages in 2017, 12% led to divorce within just 4–5 years. This finding indicates that the duration of married life has been decreasing over time. The recorded ages at marriage ranged from 12 to 88 years for women and 16 to 96 years for men. The first and third quartiles for the length of marriage were 3.5 and 14.5

years, respectively, for both men and women. This means that 25% of divorced individuals had a married life duration of 3.5 years or less, while 75% had a duration of 14.5 years or less. The average duration of married life among the studied subjects was 7.5 years.

According to Cox regression analysis, there is a statistically significant difference in the likelihood of leaving a marriage between men and women. The chance of leaving married life is 1.54 times higher for men than for women ($P < 0.001$). Furthermore, age at marriage significantly impacts the durability of marital life. Marriages that occur at younger ages have a higher likelihood of ending in divorce compared to those that occur at older ages. Specifically, the chances of leaving married life for the age groups 10–20, 20–30, 30–40, and 40–50 are 31.3, 11.7, 3.9, and 1.3 times higher, respectively, than for those in the 50+ age group ($P < 0.001$). The effect of province, included as a random effect in the Cox model, was also statistically significant.

Conclusion and Discussion

The results of this study, based on data from the Civil Registration Organization, indicate that variables such as gender, age at marriage, place of residence, and province significantly influence the duration of marriage leading to divorce in Iran. However, the effects of other potential factors—such as couples' income, differences in educational levels, having children, religiosity, infidelity, and others—could not be examined due to the unavailability of relevant data. Investigating these factors is crucial for a deeper understanding of marital survival, as their roles and importance vary across different societies and cultures. It is recommended that future studies investigate the impact of these variables on the length of married life, with a focus on analyzing them separately across different provinces in Iran. Such research would provide valuable insights for timely interventions aimed at improving marital stability. At the micro level, this knowledge would benefit couples, families, psychologists, and social workers. At the macro level, it would assist sociologists and policymakers in developing targeted strategies to support marital longevity.

Acknowledgments

We gratefully acknowledge the support of Dr. Sajdi, Director General of the Population and Migration Statistics and Information Office, and Mrs. Marjan Alizadeh, Deputy Director of the Office, at the National Organization for Civil

Registration of Iran, for providing the data on marriage duration. Their invaluable assistance was instrumental in the successful completion of this research.

Citation:

Khoundabi, B., Banihashemi, F.S., Alimondegari, M. (2024), Determinants of Survival Time in Married Life in Iran, *Journal of Population Association of Iran*, 19(38), 223-257.
<https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2008100.1305>

ارجاع:

خوندابی، بتول، بنی‌هاشمی، فریاسادات، علی‌مندگاری، ملیحه (۱۴۰۳). تعیین‌کننده‌های مدت زمان ماندگاری در زندگی زناشویی در ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۱۹(۳۸)، ۲۲۳-۲۵۷.

<https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2008100.1305>

تعیین‌کننده‌های مدت زمان ماندگاری در زندگی زناشویی در ایران

بتول خوندابی^۱، فریاسادات بنی‌هاشمی^{۲*}، ملیحه علی‌مندگاری^۳

چکیده

در این مطالعه شانس ترک زندگی زناشویی با استفاده از مدل‌های آماری کاکس با مخاطرات متناسب و اثرات تصادفی، بررسی و تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی مانند سن در ازدواج، جنس، محل سکونت و استان، بر مدت زمان آن برآورد شد. رخداد وقایع ازدواج و طلاق سازمان ثبت احوال در بازه ۱۴۰۱/۱/۱ تا ۱۴۰۱/۱۲/۲۹ بوده است. در مجموع ۴۱۲۹۱۸ رکورد داده در تحلیل بقاء وارد شد. رکوردهای دارای خطا یا بی‌پاسخ، حذف شدند. نتایج نشان داد، شانس ترک زندگی زناشویی در مردان ۱.۵۴ برابر زنان و معنی دار است. اما شانس ترک زندگی زناشویی در ازدواج‌های سنین پایین‌تر، بیشتر از ازدواج‌هایی است که در سنین بالاتر رخ می‌دهد. به‌طوری‌که، شانس ترک زندگی زناشویی برای گروه‌های ۱۰-۲۰، ۲۰-۳۰، ۳۰-۴۰ و ۴۰-۵۰ ساله و بیشتر به‌ترتیب ۳۱/۳، ۱۱/۷، ۳/۹، ۱/۳ برابر افراد در گروه سنی +۵۰ ساله است. متغیر استان نیز دارای تأثیر معنی‌دار بر طول مدت زناشویی است. بررسی عوامل موثر بر مدت زندگی زناشویی، امکان مداخله به موقع در جهت افزایش بقای ازدواج، برای زوجین، خانواده، روانشناسان و مددکاران اجتماعی در سطح خرد و برای جامعه‌شناسان و سیاست‌گذاران در سطح کلان را فراهم می‌کند.

واژگان کلیدی: طلاق، تحلیل بقا، طول مدت زندگی زناشویی، سن در ازدواج، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۳

۱. استادیار آمار زیستی، موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران، جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، تهران، ایران؛ baharkhoundabi@gmail.com

*۲. دفتر انرژی، صنعت و معدن، مرکز آمار ایران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)؛ f.banihashemi@hotmail.com

۳. دانشیار جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد، یزد، ایران؛ m.alimondegari@yazd.ac.ir

DOI: <https://doi.org/10.22034/jpai.2024.2008100.1305>

مقدمه و بیان مسأله

براساس قانون، ازدواج یک نوع توافق غیرمالی دو طرفه است که طرفین آن متقابلاً متعهد می‌شوند در طول دوران زوجیت همواره با یکدیگر دارای معاشرت و مراوده باشند و به غیر از موارد قانونی حق جدایی و تفریق را ندارند. براساس این پیوند افراد تشکیل خانواده می‌دهند که می‌تواند از نظر جسمی و روانی اعضای خود را حمایت کرده و نقش آنان را در جامعه تقویت کند. با این حال خانواده‌ها همواره قادر نیستند که کنش‌های متقابل اجتماعی اعضای‌شان را به صورت پیوسته به سمت هدفی خاص هدایت نموده و انسجام گروهی خانواده را حفظ نمایند. در این وضعیت، اختلافات خانوادگی می‌تواند به گسست پیوند اجتماعی ازدواج و وقوع طلاق منجر شده و زمینه‌ی فاصله و گسست نسل‌ها را فراهم آورد (باریکانی و ساریچلو، ۱۳۹۰).

امروزه طلاق به‌عنوان یکی از مظاهر مدرنیزاسیون جهانی تقریباً در تمام کشورها رو به رشد است. براساس آمار و اطلاعات ازدواج و طلاق بخش آمار اتحادیه اروپا در سال ۱۹۶۵ در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا نرخ خام ازدواج^۱ ۸/۷ درصد و نرخ خام طلاق^۲ ۰/۸ بوده است. در سال ۲۰۱۷ با وجود کاهش شدید در نرخ خام ازدواج که به ۴/۳ رسیده بود، نرخ خام طلاق به ۲ در هزار افزایش یافته بود. نگاهی به وضعیت طلاق در ایران، نشان می‌دهد که همراه با افزایش جمعیت تعداد طلاق و ازدواج نیز رو به افزایش بوده است. با افزایش جمعیت (از ۵۶ میلیون نفر در سال ۱۳۷۰ تا ۸۵ میلیون نفر در سال ۱۴۰۲) تعداد طلاق (از ۳۹۳۳۶ مورد در سال ۱۳۷۰ به ۲۰۴۲۹۴ مورد در سال ۱۴۰۱) و ازدواج (از ۴۴۸۸۵۱ مورد در سال ۱۳۷۰ به ۵۲۳۷۸۶ مورد در سال ۱۴۰۱) رو به افزایش بوده است (سازمان ثبت احوال کشور ۱۴۰۱) آمارها نشان می‌دهد که با توجه به هرم سنی جمعیت کشور و انفجار جمعیت در دهه ۱۳۶۰، تعداد ازدواج در سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۱ به اوج خود رسیده که سن ازدواج متولدین دهه ۱۳۶۰ بوده است.

-
1. Crude Marriage Rate
 2. Crude Divorce Rate

از سال ۱۳۹۱ تاکنون، هم تعداد و هم میزان ازدواج رو به کاهش نهاده است. اما تعداد طلاق در این سال‌ها تقریباً همیشه رو به افزایش بوده است (سازمان ثبت احوال کشور، ۱۴۰۱).

یکی از سنجه‌های جمعیت‌شناختی طلاق، طول مدت زندگی زناشویی تا واقعه طلاق است. براساس مطالعات بین‌المللی، در سایر نقاط جهان در ۷ سالگی زندگی زناشویی بیشتر از هر زمان دیگری زوج‌ها در معرض واقعه طلاق هستند (Kulu, 2014). در ایران براساس آمار ثبت احوال کشور احتمال گرفتن طلاق وقتی ۵ تا ۹ سال از زندگی زناشویی گذشته باشد، بیشتر از موارد دیگر است. حسینی و تیموری‌ارشد (۱۳۹۸) با استفاده از داده‌های مرکز آمار ایران و سازمان ثبت احوال کشور، میانگین دوام ازدواج برای کل کشور را کمی بیش از ۷ سال و در شهرستان‌های کشور بین ۲/۵ تا ۱۲ سال به دست آوردند.

به‌طور کلی، باید گفت که اگرچه در همه جامعه‌های انسانی ایده آل زوج‌ها تداوم زندگی زناشویی و پایداری ازدواج است، اما به نظر می‌رسد در عصر جدید آنچه رو به گسترش است علاوه بر کاهش تمایل به ازدواج و تشکیل خانواده، افزایش طلاق و کاهش دوام ازدواج منجر به طلاق است. این تغییرات به نوبه خود بر باروری به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های پویایی جمعیت تأثیر گذاشته و هر روز بیشتر از پیش بر تداوم باروری زیرسطح جایگزینی اثر می‌گذارد (حسینی و تیموری‌ارشد، ۱۳۹۸).

در بین عوامل مرتبط با طلاق شاید هیچ‌یک به اندازه سن ورود به پیوند زناشویی توجه را به خود جلب نکرده است. رابطه بین سن کم هنگام ازدواج و بی‌ثباتی زناشویی در مقالات متعددی (Morgan and Rindfuss, 1985; South and Spitze, 1986; Thornton and Rodgers, 1987; Vaupel and Yashin, 1993; White and Booth, 1991; Lyngstad, 2011) اثبات شده است. در جامعه‌ای که قشربندی آن بر مبنای سن و جنس است، این موضوع اهمیت بیشتری می‌یابد. با توجه به ایدئولوژی مردسالارانه جامعه، انتظارات بالایی از زنان ازدواج‌کرده می‌رود، چون اعتقاد بر آن است که ایفاکنندگان نقش زنان عمدتاً کیفیت ازدواج را مشخص می‌کنند. از آنجا که انتظارات و نگرش افراد در سنین مختلف فرق می‌کند، هر اندازه زوج‌ها اختلاف سنی

کمتری داشته باشند به درک بهتری از هم می‌رسند. تفاوت سنی زیاد به علت ایجاد فضای جسمانی، عاطفی و اجتماعی متفاوت برای هر یک از زوجها، امکان مشارکت و نزدیکی عاطفی افراد به یکدیگر را محدود و رضایت از ازدواج را کاهش می‌دهد. در نتیجه، احتمال طلاق افزایش و دوام ازدواج کاهش می‌یابد (حسینی و تیموری‌ارشد، ۱۳۹۸).

علیرغم افزایش نرخ طلاق طی سالیان اخیر در کشور و تبدیل شدن آن به یک مسأله اجتماعی و با توجه به نبود پژوهشی در زمینه تحلیل بقاء زمان ماندگاری در زندگی زناشویی در ایران، این مطالعه تلاش دارد شانس ترک زندگی مشترک با استفاده از مدل‌های آماری بررسی شود و تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی بر مدت زمان آن برآورد کند. به‌طور مشخص با توجه به داده‌های در اختیار (داده‌های ازدواج و طلاق سازمان ثبت احوال کشور)، ضمن بررسی میانگین و میانه طول مدت زندگی زناشویی منجر به طلاق در ایران، تأثیر متغیرهای جنس، سن در ازدواج، محل سکونت و استان بر روی طول مدت زناشویی منجر به طلاق در ایران مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشینه تجربی پژوهش

در غالب پژوهش‌های انجام شده درباره طلاق، از عامل‌هایی سخن به میان آورده می‌شود که بین خصوصیات فردی و اجتماعی زوجین و تصمیم‌گیری نهایی آن‌ها برای طلاق نقش واسطه را ایفا می‌کنند. نقش این عامل‌ها در شکل دهی به پدیده طلاق به حدی برجسته است که شماری از متفکران، از جمله کلارک و بریتون^۱ (۱۹۹۹) اظهار کرده‌اند که می‌توان بر مبنای شناسایی این متغیرهای واسط جمعیتی و چرخه زندگی، یک «فرم معرف» درباره افرادی که طلاق می‌گیرند و نیز افرادی که زندگی مشترک خود را حفظ می‌کنند، ایجاد کرد. از مهمترین مشخصه‌های جمعیتی تأثیرگذار بر طلاق برحسب پیشینه‌های تجربی مرور شده در مطالعات مختلف می‌توان از: ازدواج در سنین پایین (Chan and Sarif, 2008; Amato & Rogers, 1997;

1 . Clarke, L. and Berrington.

Bumpass et al, 1991؛ شیرزاد و کاظمی‌فر، ۱۳۸۳؛ حیدری و بخشی، ۱۳۸۴)، طول مدت زندگی مشترک (ملتفت و احمدی، ۱۳۸۷؛ میراحمدی زاده، ۱۳۸۲)، محل تولد و اقامت؛ شهری و روستایی بودن (Hansen, 1995; Lyngstad, 2004؛ نصراللهی و دیگران، ۱۳۹۲؛ علی‌مندگاری، ۱۳۹۳؛ عسکری ندوشن و دیگران، ۱۳۹۸) نام برد. در برخی پژوهش‌ها (ریاحی، علی وردنیا و بهرامی کاکاوند، ۱۳۸۶؛ کاملی، ۱۳۸۶؛ خیاط غیائی، معین و روستا ۱۳۸۹؛ رحیمی، ۱۳۷۹؛ قدسی، بلالی و عیسی‌زاده، ۱۳۹۰) تأکید شده است که با افزایش اختلاف سنی زوج‌ها گرایش به طلاق و در نتیجه میزان طلاق افزایش می‌یابد.

باقری و سعادت‌تی (۱۴۰۲) عوامل مؤثر بر بقای ازدواج اول ۲۷۹ زن مطلقه شهر تهران در پایین ۱۳۹۶-۱۳۹۷ بررسی کردند. نتایج نشان داد به ترتیب ۱۷/۹ و ۳۰/۱ درصد از زنان بقای ازدواج کمتر از یک سال و ۱ تا ۲ سال داشتند. حسینی و تیموری‌ارشد (۱۳۹۸) با استفاده از داده‌های مرکز آمار ایران و سازمان ثبت احوال کشور، میانگین دوام ازدواج منجر به طلاق برای کل کشور را کمی بیش از ۷ سال و در شهرستان‌های کشور بین ۲/۵ تا ۱۲ سال به دست آوردند. عسکری‌ندوشن و دیگران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای روند تغییرهای طلاق و همچنین، مشخصه‌های اقتصادی-اجتماعی افراد مطلقه ایران را در سالیان اخیر نشان دادند که درصد افراد مطلقه طی سرشماری‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۵ افزایش داشته است. همچنین نسبت افراد مطلقه باسواد بیشتر از افراد مطلقه بی‌سواد است. مطابق یافته‌های تحلیل چندمتغیره نیز احتمال بودن در وضعیت طلاق، در بین زنان بیش از مردان، در بین ساکنان نقاط شهری بیش از نقاط روستایی و در میان بیکاران، بیش از سایر وضعیت‌ها است. داشتن تحصیلات «راهنمایی و متوسطه» و «دیپلم»، بیشترین احتمال ماندن در وضعیت طلاق را نشان می‌دهد. نتایج مطالعه صادقی (۱۳۹۶) با استفاده از داده‌های پیمایش طلاق جوانان که در سال ۱۳۹۳ از ۷۲۰ جوان متأهل در شهر تهران گردآوری شده بود نشان داد، حدود یک پنجم جوانان متأهل که تمایل زیادی به گرفتن طلاق دارند عمدتاً تصور و ارزیابی مثبتی از پیامدها و زندگی بعد از طلاق دارند. علاوه بر شاخص نگرش نسبت به پیامدهای طلاق، متغیرهایی نظیر میزان دینداری، وضعیت اشتغال، پایگاه اقتصادی و اجتماعی و جنسیت تأثیر معناداری بر میزان تمایل جوانان به طلاق داشته‌اند. یافته‌های پژوهش علی‌مندگاری و همکاران (۱۳۹۵) بیانگر آن

است که، متغیرهای وجود فرزند، شاغل بودن فرد، رضایت بالای زناشویی، سن بالاتر به هنگام ازدواج، استقلال بالاتر زن برای تصمیم‌گیری درون منزل و امکان جابجایی بیشتر او در بیرون منزل، با تمایل پایینتر زوجین به طلاق در ارتباط اند؛ درحالی‌که متغیرهای خشونت خانگی، ساختار یک طرفه قدرت درون منزل، دخالت اطرافیان و استقلال بالاتر اقتصادی و اطلاعاتی زن، تعیین‌کننده‌های تمایل بالاتر به طلاق هستند. در مطالعه خیاط، غیائی و دیگران (۱۳۸۹) بیان شد که متغیرهای اختلاف تحصیلی زوجین، اختلاف سن زوجین، تحصیلات زن و سن ازدواج با گرایش زنان به طلاق رابطه یا معنادار و مستقیم دارند و متغیرهای مدت زندگی مشترک و تعداد فرزندان با گرایش به طلاق زنان رابطه معنادار و معکوس دارند. نتایج پژوهش شیرزاد و کاظمی‌فر (۱۳۸۳) شایع‌ترین علل طلاق را: پایین بودن سطح سواد زوجین، شهرنشینی، اعتیاد، نبودن بچه، بیکاری، فقر اقتصادی و پایین بودن سن زوجین در زمان ازدواج بیان کرد. ریحانی و عجم (۱۳۸۱) با بررسی ۴۴۴ پرونده طلاق طی سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۰، به این نتیجه رسیدند که بین متغیرهای علل طلاق با سن مردان، سن زنان، شغل مردان، تعداد فرزندان، تحصیلات مردان و تحصیلات زنان ارتباط معنی‌دار وجود دارد.

کرستانوا^۱ (۲۰۲۰) در بررسی روند تغییرات وضعیت زناشویی در کشور چک بیان می‌کند: میزان ازدواج، میزان طلاق و ساختار جمعیت مربوطه به طرز قابل توجهی با وضعیت زناشویی بعد از سال ۱۹۸۹ تغییر کرد. تا اوایل دهه ۱۹۹۰، ازدواج زودهنگام و مکرر مدل غالب در ازدواج بود. موقعیت‌هایی که نظام دموکراتیک به وجود آورد منجر به افزایش سن ازدواج و کمتر شدن آن شد. ارتباط بین ازدواج و خانواده تضعیف و تعداد زندگی‌های مشترک خارج ازدواج افزایش یافت. در نتیجه کودکان بیشتری نیز از این طریق به دنیا آمدند. میانگین سن ازدواج و همچنین تعداد کسانی که هرگز ازدواج نکردند، بیشتر شد. میانگین زمان میان طلاق و ازدواج دوباره نیز به بیش از ۱۵ سال افزایش یافت.

سن پایین در هنگام ازدواج به دلیل ارتباط با کم بودن منابع اقتصادی فرد که بر روی فروپاشی ازدواج تأثیر می‌گذارد، به‌عنوان عامل واسطه‌ای طلاق قرار بگیرد. شون^۱ (۱۹۷۵) با استفاده از داده‌های ثبتی ایالت کالیفرنیا کشور امریکا نشان داد که سن در اولین ازدواج با خطر طلاق ارتباط معکوس دارد. همبستگی منفی برای مردان گروه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال و زنان ۱۶ تا ۲۴ بیشتر است. از هر هفت مورد ازدواج در کالیفرنیا، ۳ مورد آن طی ۳۵ سال منجر به طلاق می‌شود. همچنین افرادی که در سن پائین ازدواج کرده‌اند دو برابر بیشتر احتمال دارند که طلاق بگیرند.

مرور ادبیات پیشین بیانگر آن است که بیشتر مطالعات به بررسی احتمال طلاق با عوامل مختلف اجتماعی و جمعیت‌شناختی پرداخته‌اند و کمتر به مطالعه تعیین‌کننده‌های میانگین دوام ازدواج‌های منجر به طلاق پرداخته شده است. میدان پژوهش در مطالعات داخلی غالباً یک شهر یا استان بوده و با توجه به محدودیت‌های داده، بیشتر به شیوه پیمایش اجرا شده است. اما اغلب محققان خارجی به جهت دسترسی به داده‌های طولی و پیمایش‌های مربوط به طلاق در کشور خود، مطالعات پردامنه‌تری را اجرا نموده‌اند. در این مقاله تلاش شده است در زمینه تحلیل بقاء زمان ماندگاری در زندگی زناشویی در ایران، شانس ترک زندگی مشترک با استفاده از مدل‌های آماری بررسی شود و با توجه به داده‌های در اختیار (داده‌های ازدواج و طلاق سازمان ثبت احوال کشور) تأثیر متغیرهای جمعیت‌شناختی بر مدت زمان آن برآورد شود.

مبانی نظری پژوهش

از آنجا که طلاق تقریباً در همه کشورهای غربی متداول شده است، بسیاری از دانشمندان علوم اجتماعی در تلاش‌اند تا عواملی را که ازدواج‌ها را بهم پیوسته یا در طلاق سهیم هستند، درک کنند. تحقیقات سطح خرد، طلاق را با عوامل مختلف جمعیت‌شناختی، اقتصادی اجتماعی و اجتماعی- روانی مرتبط دانسته است (White, 1990). یافته‌های تحقیق در مورد عوامل تعیین‌کننده سطح خرد طلاق اغلب با استفاده از نسخه‌های تئوری تبادل اجتماعی تفسیر می‌شود. چارچوب

1. Schoen R.

لوینگر (۱۹۷۶) سه دسته از عواملی را که افراد احتمالاً هنگام بررسی طلاق ارزیابی می‌کنند را از هم متمایز می‌کند که شامل؛ جذابیت برای ازدواج در حال انجام، موانع بر هم خوردن ازدواج و گزینه‌های دیگر برای ازدواج فعلی است. نظریه اقتصادی بی‌ثباتی زناشویی (Becker, Landes, and Michael, 1977) چارچوبی انتخاب منطقی مشابه اما رسمی‌تر را ارائه می‌دهد.

چالش عمده در تحلیل عوامل تعیین‌کننده زمانی طلاق این است که ابعاد مختلف زمان تاریخی و زمان فردی بسیار به هم مرتبط هستند و بنابراین، جدا کردن اثر مستقل هر یک از آن‌ها به روشی معنی‌دار دشوار است (Thornton and Rodgers, 1987). گرچه روندها و تفاوت‌های اصلی واضح است. از اواخر قرن نوزدهم، دنیای غرب افزایش طلاق را تجربه کرده که از دهه ۱۹۶۰ به این سو سرعت می‌گیرد. نسل‌های پی در پی و دوره‌های جدید میزان بالاتری از طلاق را نسبت به پیشینیان خود تجربه کرده‌اند (Haskey, 1995; Lutz, Wils, and Nieminen, 1991; Phillips, 1991: 185-223 Pitkänen, 1986; Thornton and Rodgers, 1987). در برخی از کشورها از جمله ایالات متحده، میزان طلاق طی دهه‌های اخیر در بالاترین سطح تاریخی خود قرار داشته و یا حتی کاهش یافته است (Goldstein, 1999). از طرف دیگر، گزارش شده است که زمان فردی با احتمال طلاق و جدایی رابطه عکس دارد. وقتی همسران بزرگتر باشند، وقتی همسران در سنین بالاتر ازدواج کرده باشند و ازدواج طولانی‌تر باشد، احتمال طلاق و جدایی کمتر است (Morgan and Rindfuss, 1985; South and Spitze, 1986; Thornton and Rodgers, 1987). احتمال وقوع پایین طلاق در ازدواج‌های طولانی‌تر و در میان همسران مسن‌تر ممکن است در نتیجه چندین عامل باشد. یک دلیل بالقوه مهم، فرسایش‌پذیری^۱ است، به این معنی که ازدواج‌هایی که بیشترین احتمال طلاق را دارند، ابتدا خاتمه می‌یابند. بنابراین، نسبت ازدواج‌های مستعد طلاق در میان ازدواج‌هایی که مدت طولانی‌تری دارند، کمتر است (Thornton and Rodgers, 1987: 2; Vaupel and Yashin, 1993). بعلاوه، وقتی ازدواج‌های طولانی‌مدت نشان‌دهنده کوهورت‌های قبلی است،

ثبات بالای آن‌ها ممکن است تا حدی مربوط به نسل باشد تا مدت ازدواج یا سن همسران (White and Booth, 1991: 6). علاوه بر این، دلایل نظری وجود دارد که انتظار می‌رود با افزایش سن و ازدواج همسران، تمایل واقعی به طلاق کاهش یابد. توضیحات روانشناختی اجتماعی نشان می‌دهد که افراد مسن از نظر اجتماعی و عاطفی از بلوغ بالاتری برخوردار هستند و از نظر شخصیتی ثبات بیشتری دارند و بنابراین نسبت به افراد جوان قادر به جلوگیری یا حل اختلافات جدی زناشویی هستند. همچنین همسران مسن کمتر دچار تغییرات سریع فردی می‌شوند و این شانس اختلاف نظرات و انتظارات دو همسر را محدود می‌کند (Morgan and Rindfuss, 1985; Thornton and Rodgers, 1987) و اینکه افراد مسن ارزش بالاتری نسبت به جوانان برای ثبات زناشویی قائل هستند (Booth et al. 1986).

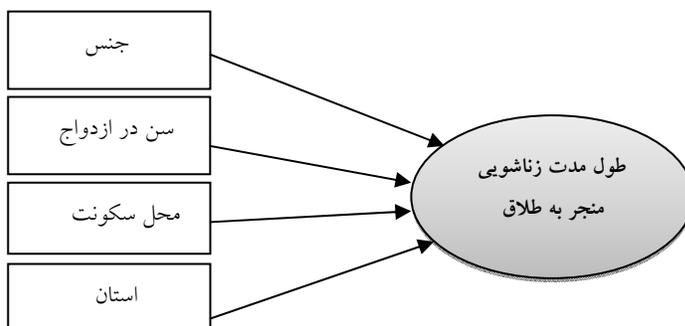
عمولاً ارتباط معکوسی بین موقعیت اقتصادی اجتماعی همسران و خطر طلاق (و جدایی) گزارش شده است. یک استثنا در این الگو این است که "استقلال اقتصادی" زن با اشتغال زوجه (در مقابل زن که به‌طور تمام وقت در خانه کار می‌کند) اندازه‌گیری می‌شود و درآمد بالا ممکن است افزایش دهنده طلاق باشد (Jalovaara, 2001; White and Rogers, 2000).

تصمیم‌گیری در مورد طلاق ممکن است تحت تأثیر ویژگی‌های جامعه محلی باشد. ویژگی‌های جامعه ممکن است موانعی برای طلاق باشد، یا ممکن است جذابیت طلاق را افزایش دهد (به‌عنوان مثال، دسترسی به یک بازار ازدواج مجدد خوب)، اما دانش ما از چنین تأثیراتی ناچیز است (Lyngstad, 2011). اثرات متغیرهای سطح کلان (جامعه) برای طیف گسترده‌ای از پدیده‌های جمعیت‌شناختی، از قبیل شکل‌گیری ازدواج (White, 1990; Lichter et al, 1991; Lloyd and South, 1996; South and Crowder, 1999; Sucoff and Upchurch, 1998; Kravdal 2002; Kulu et al. 2007) و مرگ‌ومیر (Pickett and Pearl, 2001) یافت شده است. با این حال، فقط تعداد اندکی از مشارکت‌ها به اهمیت بالقوه زمینه جامعه

برای الگوهای انحلال زناشویی و طلاق پرداخته‌اند. احتمال طلاق ممکن است به سهولت یافتن شریک زندگی جدید برای طلاق‌های بالقوه بستگی داشته باشد (South, 2001).

براساس مبانی نظری پژوهش و داده‌های در اختیار، مدل نظری مورد آزمون (شکل ۱) در پژوهش حاضر به صورت زیر معرفی می‌گردد و با استفاده از مدل‌بندی‌های آماری با استفاده از تحلیل بقا به بررسی سئوالات زیر پرداخته می‌شود

۱. میانگین و میانه طول مدت زندگی زناشویی منجر به طلاق در ایران چقدر است؟
۲. آیا جنس بر روی طول مدت زناشویی منجر به طلاق تأثیر دارد؟
۳. آیا سن در ازدواج بر روی طول مدت زناشویی منجر به طلاق تأثیر دارد؟
۴. آیا محل سکونت بر روی طول مدت زناشویی منجر به طلاق تأثیر دارد؟
۵. آیا استان بر روی طول مدت زناشویی منجر به طلاق تأثیر دارد؟

شکل ۱- مدل نظری عوامل مؤثر بر طول مدت زناشویی منجر به طلاق

روش و داده‌های تحقیق

پس از بررسی متون و نگاهی به چگونگی تغییرات نرخ طلاق در طول زمان در مطالعات گوناگون، تلاش شد از طریق روش‌های تحلیل آماری، تغییرات نرخ طلاق با تکیه بر مدل‌بندی‌های آماری به صورت موشکافانه‌تر بررسی شود. بهترین مدلی که در بین مدل‌های

آمار برای بررسی طول مدت زمان یک رخداد مورد استفاده پژوهشگران در زمینه‌های مختلف علم قرار می‌گیرد، مدل تحلیل بقا^۱ است. این شاخه از علم آمار با مطالعه مدت انتظار تا زمان وقوع رخداد مشخصی سر و کار دارد؛ مانند مدت زمان تا وقوع یک بیماری خاص، مدت زمان مورد انتظار تا دستیابی به شغل یا حتی مدت زمان تا بهبودی یا ترخیص از بیمارستان و ... از این‌رو متغیر مورد مطالعه که همان زمان است، مقادیر نامنفی اختیار می‌کند. تابع احتمال بقا و میزان مخاطره از مهم‌ترین کمیت‌هایی هستند که در تحلیل بقا مورد توجه قرار می‌گیرند.

مدل مخاطرات متناسب کاکس^۲ نیز تحول چشمگیری در تحلیل داده‌های بقا ایجاد کردند و امکان بررسی عوامل موثر بر احتمال بقا را میسر کردند. پژوهش حاضر با توجه به نوع داده‌های در اختیار که از نوع زمان هستند، مدت زمان زندگی زناشویی به‌عنوان متغیر زمان و رخداد مورد نظر، وقوع طلاق در نظر گرفته شد. مدل رگرسیون کاکس برای بررسی تأثیر متغیرهای جنس، سن در ازدواج، محل سکونت و استان بر طول مدت زناشویی استفاده شد. مدل مخاطرات به کار رفته در این پژوهش دارای اثر تصادفی است.

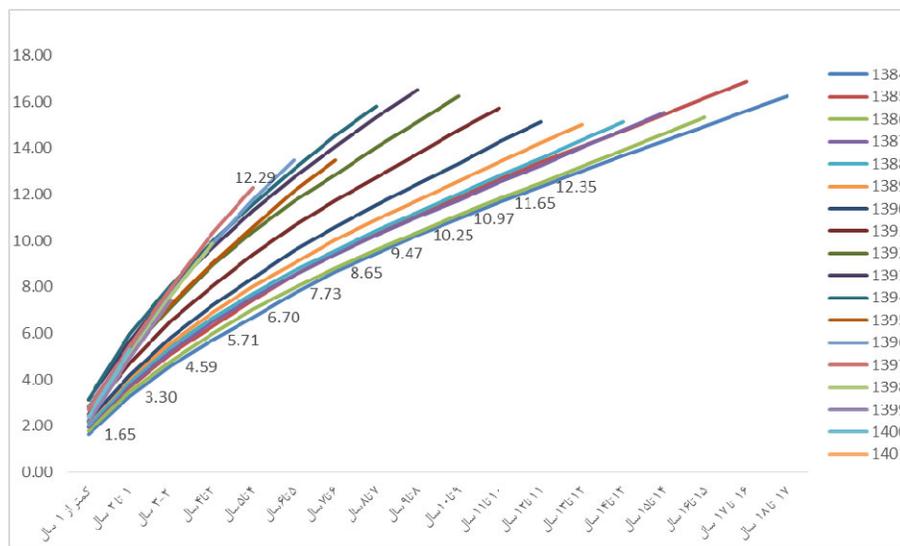
برای این مطالعه از داده‌های ازدواج و طلاق سازمان ثبت احوال کشور استفاده شده است. رخداد این وقایع از تاریخ ثبت ۱۴۰۱/۱/۱ تا تاریخ ثبت ۱۴۰۲/۰۳/۳۱ و تاریخ وقوع ۱۴۰۱/۱/۱ تا ۱۴۰۱/۱۲/۲۹ بوده است. داده‌ها شامل جدول توافقی سن در ازدواج و طول مدت زناشویی منجر به طلاق به تفکیک جنس (مرد-زن) محل سکونت (شهر-روستا) به تفکیک استان است. در نهایت، اطلاعات ۲۰۶۵۷۳ مرد و ۲۰۶۳۴۵ (در مجموع ۴۱۲۹۱۸ رکورد) وارد مطالعه شدند. همچنین درصد ازدواج‌های منجر به طلاق طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۱ مورد بررسی توصیفی قرار گرفت.

1. Survival analysis
2. Proportional Hazard Cox Model

یافته‌ها

(۱) یافته‌های توصیفی

براساس داده‌های ازدواج و طلاق سازمان ثبت احوال طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۱، کوهورت درصد ازدواج‌های منجر به طلاق در طی این سال‌ها در نمودار ۱ نشان داده شده است. بررسی کوهورت ازدواج‌های منجر به طلاق برای بررسی علل و تدوین راهکارها براساس تفاوت‌های نسلی حائز اهمیت است. نمودار نشان می‌دهد که درصد تجمعی این متغیر برای نسل‌های مختلف سال‌های مورد بررسی، رو به افزایش بوده است. محور افقی در این نمودار، نشان‌دهنده طول مدت زندگی مشترک تا زمان طلاق است. محور عمودی نشان‌دهنده درصد تجمعی تعداد طلاق‌های یک کوهورت ازدواج است. همچنین هرکدام از خطوط داخل نمودار درصد طلاق برای سال‌های مختلف برای یک کوهورت ازدواج را نشان می‌دهد.

نمودار ۱- درصد تجمعی ازدواج‌های منجر به طلاق ۱۴۰۱-۱۳۸۴

به‌طور مثال حدود ۱۲ درصد ازدواج‌هایی که در سال ۱۳۸۴ اتفاق افتاده است، قبل از گذشت ۱۱ تا ۱۲ سال از زندگی زناشویی به طلاق منجر شده است، در حالی که در سال ۱۳۹۷، ۱۲ درصد ازدواج‌های منجر به طلاق تا کمتر از ۴ تا ۵ سال به طول کشیده است. این یافته نشان می‌دهد که با گذشت زمان، طول مدت زندگی زناشویی رو به کاهش بوده است. این نمودار پاسخی است به این سؤال که چند درصد از ازدواج‌ها منجر به طلاق می‌شوند. البته باید توجه داشت که طلاق پدیده‌ی ثابتی نیست و می‌تواند در طول مدت زندگی زناشویی اتفاق بیفتد.

تأثیر سن در زمان ازدواج، جنس، محل سکونت و استان افراد بر طول مدت زناشویی با استفاده از تحلیل بقا بررسی شد. جدول ۱ آمارهای توصیفی متغیرهای مورد مطالعه را به تفکیک جنس نشان می‌دهد. میانه و دامنه میان چارکی برای توصیف استفاده شده است.

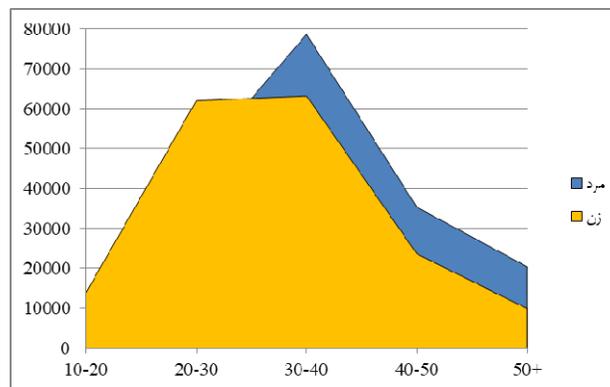
جدول ۱- آماره‌های توصیفی جمعیت مورد مطالعه به تفکیک جنس و محل سکونت - ۱۴۰۱

P-value	P-value	محل سکونت		جنس		متغیر	
		روستا	شهر	زن	مرد		
<0.001 ^s	<0.001*	31[25-37]	33[27-40]	31[25-38]	35[29-42]	سن در ازدواج Median[IQR]	
<0.001 ^s	0.895	5.5[2.5-11.5]	7.5[3.5-14.5]	7.5[3.5-14.5]	7.5[3.5-14.5]	طول مدت زناشویی Median[IQR]	
<0.001 ^s	<0.001*	2000(6.9)	12627(3.9)	13838(8.0)	790(0.4)	10-20	گروه‌بندی سن در ازدواج n(%)
		11085(38.0)	97412(30.0)	61997(35.9)	46500(25.6)	20-30	
		10331(35.4)	131580(40.5)	63228(36.6)	78683(43.3)	30-40	
		3828(13.1)	55118(17.0)	23618(13.7)	35328(19.4)	40-50	
		1952(6.7)	28283(8.7)	9873(5.7)	20362(11.2)	50+	
\$ معنی‌دار در سطح ۵ درصد (محل سکونت)				* معنی‌دار در سطح ۵ درصد (جنس)			

بیشترین و کمترین سن در ازدواج برای زنان ۱۲ و ۸۸ و برای مردان ۱۶ و ۹۶ سال ثبت شده است. چارک اول و سوم برای طول مدت ازدواج برای هر دو گروه مردان و زنان به ترتیب ۳/۵ و ۱۴/۵ سال است بدین معنی که ۲۵ درصد افراد طلاق گرفته، دارای مدت زندگی زناشویی

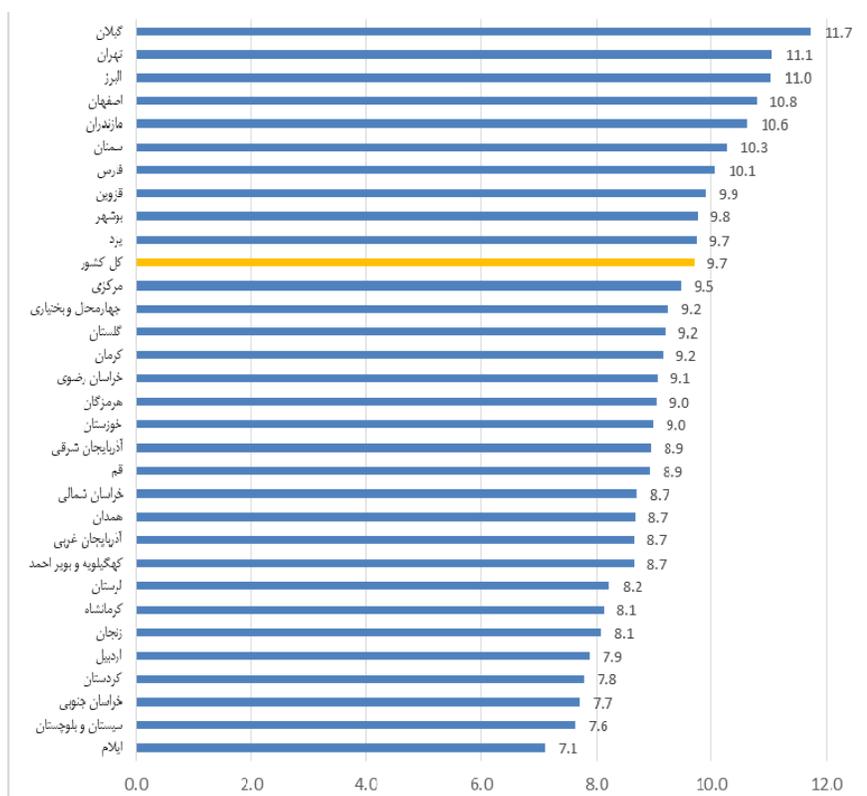
کمتر یا مساوی ۳/۵ سال و ۷۵ درصد آن‌ها دارای مدت زندگی زناشویی کمتر یا مساوی ۴/۵ سال هستند. میانگین مدت زمان زندگی زناشویی برای افراد مورد مطالعه ۷/۵ سال به دست آمده است. براساس آزمون آماری من-ویتنی، میانگین سن در ازدواج برای مردان و زنان به ترتیب ۳۱ و ۳۵ سال و اختلاف بین آن معنی‌دار است ($P < 0.001$). میانگین سن در ازدواج در مناطق شهری و روستایی به ترتیب ۳۳ و ۳۱ سال و اختلاف معنی‌دار است ($P < 0.001$). همچنین بین مناطق شهری و روستایی از نظر مدت زمان زندگی زناشویی (برای مناطق شهری و روستایی به ترتیب ۷/۵ و ۵/۴ سال)، اختلاف معنی‌دار آماری وجود دارد.

نمودار ۲ توزیع زنان و مردان جامعه مورد مطالعه (کل کشور) بر حسب سن ازدواج را نشان می‌دهد. محور عمودی تعداد ازدواج‌ها و محور افقی سن ازدواج را نشان می‌دهد. در حالی که بیشترین فراوانی برای زنان مربوط به گروه سنی ۲۰-۳۰ سال است برای مردان نقطه ماکزیمم در گروه سنی ۳۰-۴۰ سال قابل مشاهده است. مقدار ضریب همبستگی بین سن در ازدواج و مدت زمان زندگی زناشویی ۰/۶۳۳ و معنی‌دار است ($P < 0.001$). با این تفسیر که با افزایش سن در ازدواج، مدت زمان زندگی زناشویی تا طلاق هم افزایش می‌یابد.

نمودار ۲- توزیع افراد مورد مطالعه بر حسب جنس و سن در ازدواج - کل کشور ۱۴۰۱

شکل ۲، شامل آماره‌های توصیفی متغیرهای مدت زمان زندگی زناشویی به تفکیک استان است. استان‌های ایلام، سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی دارای کمترین میانگین مدت زمان زندگی زناشویی هستند. از طرفی سه استان گیلان، تهران و البرز دارای بالاترین مقدار میانگین مدت زندگی هستند.

شکل ۲. میانگین مدت زمان زندگی زناشویی به تفکیک استان - ۱۴۰۱

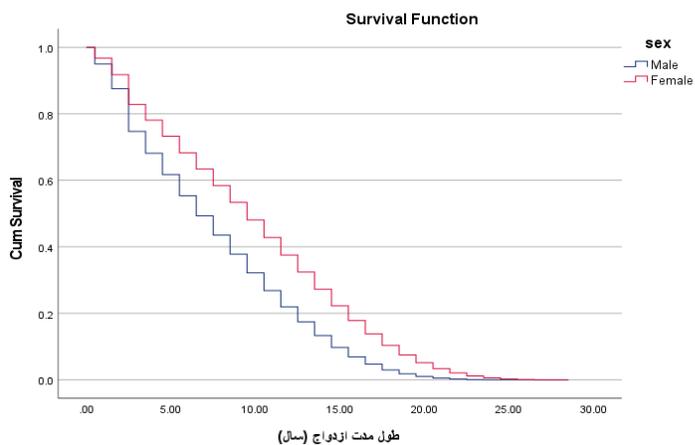
۲) یافته‌های تحلیلی

به منظور بررسی تأثیر متغیرهای سن در ازدواج، محل سکونت، استان و جنس افراد بر طول مدت زندگی زناشویی از تحلیل بقا استفاده شد. جدول ۲ نتایج استفاده از رگرسیون کاکس و بررسی تأثیر دو متغیر جنس و سن در ازدواج را بر مدت زمان زندگی زناشویی نشان می‌دهد.

جدول ۲- نتایج آنالیز رگرسیون Cox برای بررسی بقای زندگی زناشویی-۱۴۰۱

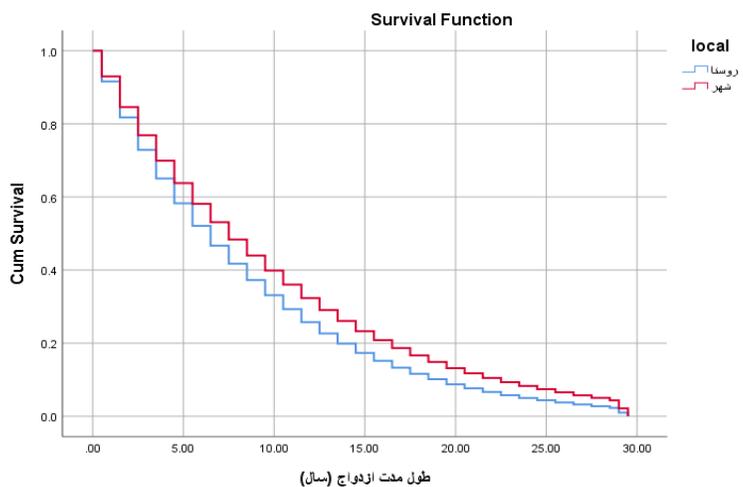
95.0% CI for Exp(B)		Exp(B)	B	p-value	متغیرها
Lower	Upper				
1.53	1.56	1.54	0.438	<0.001*	جنس (زن)
1.18	1.22	1.20	0.184	<0.001*	محل سکونت (شهر)
					گروه سنی (۵۰+)
30.61	32.01	31.30	3.44	<0.001*	10-20
11.50	11.89	11.69	2.45	<0.001*	20-30
3.88	3.99	3.93	1.37	<0.001*	30-40
1.29	1.33	1.31	0.27	<0.001*	40-50
				<0.001*	استان (اثر تصادفی)

برای دو متغیر جنس، سن در زمان ازدواج و محل سکونت به ترتیب "جنس زن"، "گروه سنی ۵۰+ سال" و "شهری" به عنوان گروه مرجع برای تفسیر نتایج در نظر گرفته شد. براساس نتایج به دست آمده جنس فرد تأثیر معنی‌دار بر طول مدت زناشویی دارد و $P\text{-value} < 0.001$. شانس ترک زندگی زناشویی در مردان ۱.۵۴ برابر زنان است. نمودار بقا به تفکیک جنس نیز، حاکی از بالا بودن نسبی مدت زمان زناشویی در زنان نسبت به مردان است (نمودار ۳).

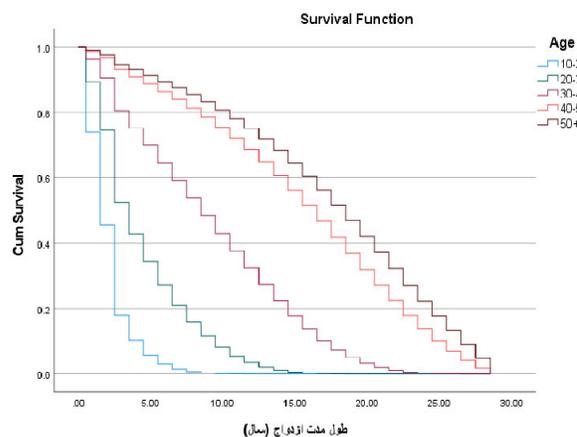
نمودار ۳. نمودار بقا مدت زمان زناشویی به تفکیک جنس-۱۴۰۱

محل سکونت افراد در میزان بقای آنها در زندگی زناشویی تأثیر معنی‌دار دارد بطوریکه شانس ترک زندگی زناشویی برای افراد ساکن روستا، ۱.۲۰ برابر افراد ساکن شهر است (نمودار ۴). این به این معناست که در روستا زودتر طلاق می‌گیرند.

نمودار ۴. نمودار بقا مدت زمان زناشویی به تفکیک محل سکونت-۱۴۰۱

متغیر سن در ازدواج نیز دارای تأثیر معنی‌دار بر طول مدت زناشویی است به طوری که با افزایش سن در ازدواج، شانس کوتاه شدن زندگی زناشویی نیز کاهش می‌یابد و $P\text{-value} < 0.001$. به طور مثال براساس نتایج جدول ۲، شانس ترک زندگی زناشویی برای گروه‌های سنی ۱۰-۲۰، ۲۰-۳۰، ۳۰-۴۰ و ۴۰-۵۰ سال به ترتیب ۳۱.۳، ۱۱.۷، ۳.۹ و ۱.۳ برابر افرادی است که در سنین ۵۰+ ازدواج کرده‌اند. نمودار بقا زمان زندگی زناشویی برحسب سن ازدواج کاملاً گویای این واقعیت است (نمودار ۵). ملاحظه می‌شود که نمودار بقا برای زندگی زناشویی با افزایش سن ازدواج همواره بالاتر قرار دارد.

نمودار ۵. نمودار بقای مدت زمان زناشویی به تفکیک گروه سنی در ازدواج

بحث و نتیجه‌گیری

برای این مطالعه از داده‌های ازدواج و طلاق سازمان ثبت احوال کشور استفاده شده است. رخدادهای این وقایع از تاریخ ثبت ۱۴۰۱/۱/۱ تا تاریخ ثبت ۱۴۰۲/۰۳/۳۱ و تاریخ وقوع ۱۴۰۱/۱/۱ تا ۱۴۰۱/۱۲/۲۹ بوده است. در پژوهش حاضر با توجه به نوع داده‌های در اختیار که از نوع زمان هستند، مدت زمان زندگی زناشویی به‌عنوان متغیر زمان و رخداد مورد نظر، وقوع طلاق در نظر

گرفته شد. با استفاده از تحلیل بقا و براساس رگرسیون کاکس، برای بررسی تأثیر متغیرهای جنس، سن در ازدواج، محل سکونت و استان بر طول مدت زناشویی استفاده شد.

در پاسخ به سؤال اول تحقیق، براساس داده‌های موجود، میانگین و میانه مدت زندگی زناشویی در افراد طلاق گرفته، برای دو جنس به ترتیب ۹/۷ و ۷/۵ سال است. میانه طول مدت زناشویی در مطالعه حسینی و تیموری‌ارشد (۱۳۹۸) کمی بیش از ۷ سال، کاظمی پور و خوشنویس (۱۳۹۲) برای سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ به ترتیب ۷/۶ و ۷/۲ سال و در مطالعه کولو (۲۰۱۴)، براساس آمار ثبتی فنلاند ۵ سال محاسبه شده است. جالوارا (۲۰۰۲) براساس داده‌های ثبتی فنلاند، میانگین طول مدت زندگی زناشویی برای کشور فنلاند را بیش از ۷ سال برآورد کرده است. علت اختلاف محاسبه این پژوهش با دو پژوهش داخلی دیگر، تفاوت در داده‌ها و روش‌های آماری مورد استفاده است.

میانگین سن در ازدواج در این مطالعه برای مردان و زنان به ترتیب ۳۶/۷ و ۳۲/۰ سال به دست آمد. نتایج مطالعه کاظمی پور و خوشنویس (۱۳۹۲) نشان داد میانگین سن ازدواج برای زنان در دوره ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰، از ۱۹/۹ به ۳۲/۳۰ و برای مردان از ۲۳/۸ به ۳۶/۷ سال افزایش یافته است. در همین مطالعه نشان داده شده است که میانگین سن در ازدواج زنان در کشور ترکیه، لبنان، اندونزی، مالزی و چین به ترتیب ۲۳/۸، ۲۳/۲، ۲۴/۶، ۲۸/۸ و ۲۹/۱ سال و برای مردان به ترتیب ۲۵/۳، ۲۵/۲، ۳۲/۸، ۲۷/۳ و ۳۱/۱ سال براساس داده‌های سال ۲۰۱۰ است.

در پاسخ به سؤال دوم تحقیق، براساس تحلیل رگرسیون کاکس، اختلاف معناداری بین زن و مرد از نظر شانس ترک زندگی مشترک وجود ندارد.

در پاسخ به سؤال سوم تحقیق، یعنی اثر سن در ازدواج بر طول مدت زناشویی تحلیل رگرسیون کاکس نشان می‌دهد، شانس ترک زندگی زناشویی در ازدواج‌هایی که در سنین بالاتر رخ می‌دهد، بیشتر از ازدواج‌هایی است که در سنین پایین‌تر اتفاق می‌افتند. در مطالعات کلانتری و روشن فکر (۱۳۹۰)، پورخان (۱۳۹۰)، غیائی و دیگران (۱۳۸۹)، شیرزاد و کاظمی‌فر (۱۳۸۳)،

ریحانی و عجم (۱۳۸۱)، آلام و دیگران (۲۰۰۰)، کولو (۲۰۱۴)، شون (۱۹۷۵)، لوتز و دیگران (۱۹۹۱)، اپنهایمر (۱۹۸۸) و کلارک و برینگتون (۱۹۹۹)، ارتباط بین سن در ازدواج و احتمال طلاق مورد بررسی قرار گرفته است و در تمامی مطالعات مذکور، این نتیجه حاصل شده است که پایین بودن سن در ازدواج احتمال طلاق را بیشتر می‌کند. باید توجه داشت در این مطالعه سن در ازدواج بر روی طول مدت زندگی زناشویی افراد طلاق گرفته بررسی شده است، بدین معنی که تصمیم به طلاق و نه صرفاً رخداد طلاق در سنین بالاتر، بیشتر است. به‌طور مثال افرادی که در سنین ۵۰ سال و بیشتر ازدواج کرده‌اند، شانس ترک زندگی زناشویی‌شان نسبت به افرادی که در گروه سنی ۲۰-۱۰ سالگی ازدواج کرده‌اند، ۲/۷ برابر، بیشتر است. به‌عبارت دیگر تصمیم به ترک زندگی زناشویی در سنین بالاتر، سریع‌تر از افراد در سنین پایین‌تر اتخاذ می‌شود. به نظر می‌رسد فشار جامعه و خانواده بر تصمیم افراد جوان‌تر تأثیرات بیشتری داشته باشد.

در پاسخ به سؤال چهارم تحقیق، متغیر محل سکونت بر مدت زمان زندگی زناشویی تأثیر معنی‌دار دارد. میانگین و میانه مدت زندگی زناشویی در مناطق شهری و روستایی به تفکیک ۳۳ و ۷/۵ و ۳۱ و ۵/۵ سال است.

سؤال پنجم تحقیق با تأیید تأثیر معنی‌دار استان بر مدت زمان زندگی زناشویی، پاسخ داده می‌شود.

نتایج این مطالعه نشان داد که از ۷۸۷,۸۱۸ ازدواج در ایران که در سال ۱۳۸۴ اتفاق افتاده است، ۸۴,۲۴۱ مورد یعنی ۱۶.۲۶ درصد تا سال ۱۴۰۱ به طلاق منجر شده است. براساس نمودار ۱ معلوم می‌شود که با گذشت زمان درصد طلاق رو به افزایش است. به‌طور مثال برای ازدواج‌های سال ۱۳۸۴، ۶ درصد ازدواج‌ها قبل از ۶ سال منجر به طلاق شود در حالی که برای سال ۱۳۹۴، ۶ درصد ازدواج‌ها قبل از ۲ سال اول زندگی اتفاق افتاده است. تقریباً در تمام سال‌های زندگی زناشویی روند طلاق صعودی است. سن در ازدواج عامل مهمی در وضعیت طلاق است. همچنین استان مورد سکونت بر روی احتمال طلاق موثر است.

نتایج این پژوهش براساس داده‌های در دسترس از سازمان ثبت احوال کشور نشان داد که متغیرهای جنس، سن در ازدواج، محل سکونت و استان بر طول مدت زناشویی منجر به طلاق در ایران مؤثرند. بررسی تأثیر متغیرهای دیگری از جمله درآمد زوجین، تفاوت سطح تحصیلات زوجین، داشتن فرزند، دینداری، خیانت و ... بر طول مدت زندگی زناشویی قابل مطالعه هستند که متأسفانه داده‌های آن برای این مطالعه در دسترس نبود. مطالعه نقش این عوامل در شناخت بقای ازدواج مهم است، با توجه به این که نقش و اهمیت این عوامل در اجتماعات و فرهنگ‌های مختلف متفاوت است از این رو پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی تأثیر این متغیرها بر طول مدت زندگی زناشویی به تفکیک استان‌های مختلف ایران بررسی شود. این دانش امکان مداخله به موقع را برای افزایش بقای ازدواج برای هر یک از زوجین، خانواده، روانشناسان و مددکاران اجتماعی در سطح خرد و برای جامعه‌شناسان و سیاست‌گذاران در سطح کلان فراهم می‌کند.

تشکر و قدردانی

از جناب آقای دکتر ساجدی مدیرکل محترم دفتر آمار و اطلاعات جمعیت و مهاجرت و سرکار خانم مرجان علیزاده معاون دفتر برای در اختیار گذاشتن داده‌های طول مدت ازدواج تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

باریکانی، آمنه و ساریچلو، محمدابراهیم (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر طلاق در مراجعین به دفاتر ازدواج و طلاق و مجتمع‌های قضایی استان قزوین در سال ۱۳۸۶. مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی ایران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران: انجمن جامعه‌شناسی ایران.

باقری، آرزو و سعادت، مهسا (۱۴۰۲). تعیین‌کننده‌های بقای ازدواج اول زنان مطلقه در ایران: مطالعه‌ای در میان زنان بدون تجربه زندگی مشترک. نامه انجمن جمعیت‌شناسی، ۱۸(۳۵)، ۳۶۲-۳۰۵.

<https://doi.org/10.22034/jpai.2023.2002586.1282>

پورخان، اعظم (۱۳۹۰). مطالعه تطبیقی - مقایسه‌ای طلاق زوجین مراجعه‌کننده به مراکز مداخله در خانواده در شهر کرمان. مجموعه مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی ایران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، انجمن جامعه‌شناسی ایران.

حسینی، حاتم و تیموری‌ارشد، رضا (۱۳۹۸). تبیین دوام ازدواج منجر به طلاق در ایران. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۱۴(۲۷)، ۱۱۵-۱۵۳. <https://doi.org/10.22034/jpai.2020.43641>

حیدری بیگوند، داریوش و بخشی، حامد (۱۳۸۴). نگرش جمعیت ۱۸ تا ۶۵ ساله ساکن مشهد به طلاق و عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر آن. مجله علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۲(۱)، ۷۴-۴۵. <https://doi.org/10.22067/jss.v0i0.5248>

خیاط غیاثی، پروین، معین، لادن و روستا، لهراسب (۱۳۸۹). بررسی علل اجتماعی گرایش به طلاق در بین زنان مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده‌ی شیراز. زن و جامعه، ۱(۳)، ۱۰۳-۷۷. <https://sid.ir/paper/169248>

رحیمی، حسین (۱۳۷۹). بررسی علل طلاق در استان خراسان. جمعیت، ۱۰(۳۳ و ۳۴)، ۱۱۲-۱۰۰. <https://www.magiran.com/p126825>

ریاحی، محمداسماعیل، علیوردی‌نیا، اکبر، بهرامی‌کاکاوند، سیاوش (۱۳۸۶). تحلیل جامعه‌شناختی میزان گرایش به طلاق (مطالعه موردی شهرستان کرمانشاه). پژوهش زنان (زن در توسعه و سیاست)، ۵(۳)، ۱۴۰-۱۰۹. https://jwdp.ut.ac.ir/article_27159.html

ریحانی، طیبه و عجم، محمود (۱۳۸۱). بررسی علل طلاق در شهر گناباد سال ۱۳۸۱. افق دانش، ۸(۲)، ۱۰۰-۹۶. <https://elmnet.ir/doc/132660-61401>

سازمان ثبت احوال کشور (۱۴۰۱). سالنامه آمارهای جمعیتی ۱۴۰۱، تهران: انتشارات سازمان ثبت احوال کشور.

شیرزاد، جلال و کاظمی فر، امیرمحمد (۱۳۸۳). مطالعات همه‌گیرشناسی زوجین در حال طلاق ارجاعی به اداره کل پزشکی قانونی استان همدان در سال ۱۳۷۹. پزشکی قانونی، ۳۶، ۲۰۷-۲۱۲. <https://ensani.ir/fa/article/116212>

صادقی، رسول (۱۳۹۶). نگرش نسبت به پیامدهای طلاق و تأثیر آن بر تمایل زوجین جوان به طلاق در شهر تهران. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۱۶(۳۸)، ۲۲۲-۲۰۵. https://fasname.msy.gov.ir/article_237.html

عسکری ندوشن، عباس، شمس قهفرخی، مه‌ری و شمس قهفرخی، فریده (۱۳۹۸). تحلیلی از مشخصه‌های اقتصادی- اجتماعی مرتبط با طلاق در ایران. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۸(۲)، ۱۶-۱.

<https://doi.org/10.22108/srsp.2019.116983.1402>

علی‌مندگاری، ملیحه (۱۳۹۳). نگرش نسبت به طلاق و عوامل مؤثر بر آن در چارچوب نظریه گذار دوم جمعیتی: مطالعه موردی در شهر تهران، پایان‌نامه دکتری جمعیت‌شناسی، دانشگاه تهران: دانشکده علوم اجتماعی.

علی‌مندگاری، ملیحه، رازقی نصرآباد، حجیه بی بی (۱۳۹۵). بسترهای اقتصادی مؤثر بر تصمیم‌گیری زوجین به طلاق، مطالعه موردی شهر تهران. پژوهش‌نامه زنان، ۷(۳)، ۱۱۷-۱۴۵.

https://womenstudy.ihcs.ac.ir/article_2299.html

قدسی، علی‌محمد، بلالی، اسماعیل و عیسی‌زاده، سعید (۱۳۹۰). بازدارنده‌ها و تسهیل‌کننده‌های اقتصادی اجتماعی طلاق. مطالعات راهبردی زنان، ۱۴(۵۳)، ۸۵-۴۳.

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.20082827.1390.14.53.3.9>

کاظمی‌پور، شهلا، خوشنویس، اعظم (۱۳۹۲). فر تحلیل آمارها و مطالعات انجام شده در زمینه سطح، روند و تعیین‌کننده‌های طلاق در ایران و کشورهای منتخب طی سال‌های ۹۰-۱۳۶۵. مطالعات جمعیتی، ۱۱(۱)، ۵۹-۳۳.

https://jips.nipr.ac.ir/article_89140.html

کاملی، محمدجواد (۱۳۸۶). بررسی توصیفی علل و عوامل مؤثر در بروز آسیب اجتماعی طلاق در جامعه ایران با توجه به آمار و اسناد موجود. دانش انتظامی، ۹(۳)، ۱۹۸-۱۷۹.

<https://www.sid.ir/paper/401952/fa>

کلانتری، عبدالحسین، روشنفکر، پیام و جواهری، جلوه (۱۳۹۰). آثار و پیامدهای طلاق؛ مرور نظام‌مند تحقیقات انجام شده در ایران با تأکید بر ملاحظات جنسیتی ۱۳۹۰-۱۳۷۶. زن در توسعه و سیاست، ۹(۳)، ۱۱۱-۱۳۲.

https://jwdp.ut.ac.ir/article_23652.html

ملنفت، حسین و احمدی، حبیب (۱۳۸۷). بررسی عوامل مؤثر بر گرایش زوجین به طلاق مطالعه موردی شهرستان داراب. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۳(۵)، ۱۶۸-۱۵۲.

<https://www.magiran.com/p695702>

میراحمدی‌زاده، علیرضا، نخعی امرودی، نوذر، طباطبایی، سیدحمیدرضا و شفیعیان، رامین (۱۳۸۲). رضامندی زناشویی و تعیین عوامل تأثیرگذار بر آن در شیراز. اندیشه و رفتار، ۸(۴)، ۶۳-۵۶.

<https://ensani.ir/fa/article/20253>

نصراللهی، زهرا، غفاری‌گولک، مرضیه و پروا، علی‌اکبر (۱۳۹۲). عوامل تعیین‌کننده طلاق در ایران با تاکید بر عوامل اقتصادی. *مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان*، ۱۱(۴)، ۱۸۶-۱۶۵.

<https://doi.org/10.22051/jwsps.2014.1471>

Alam, N., Sajal, S., & Ginneken, J. K. V. (2000). Determinants of divorce in a traditional Muslim community in Bangladesh. *Demographic Research*, 3(Article 4).

<https://doi.org/10.4054/DemRes.2000.3.4>

Alimondegari, M. (2014). *Attitudes toward divorce and factors influencing it within the second demographic transition theory framework: A case study in Tehran* (Doctoral dissertation). University of Tehran, Faculty of Social Sciences. [In Persian].

Alimondegari, M., & Razeghi-Nasrabad, H. B. (2017). Economic factors affecting couples' decision for divorce: The case of Tehran City. *Women Studies*, 7(17), 117-145. [In Persian]. https://womenstudy.ihcs.ac.ir/article_2299.html

Amato, P. R., & Rogers, S. J. (1997). A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce. *Journal of Marriage and Family*, 59(3), 612-624. <https://doi.org/10.2307/353949>

Askari-Nodoushan, A., Shams-Ghahfarokhi, M., & Shams-Ghahfarokhi, F. (2019). An analysis of the socioeconomic characteristics of divorce in Iran. *Strategic Research on Social Problems*, 8(2), 1-16. [In Persian]. <https://doi.org/10.22108/srsp.2019.116983.1402>

Bagheri, A., & Saadati, M. (2023). Determinants of first marriage survival of Iranian divorced women: A study among those who did not live together before divorce. *Journal of Population Association of Iran*, 18(35), 305-362. [In Persian].

<https://doi.org/10.22034/jpai.2023.2002586.1282>

Barikani, A., & Sarabehlo, M. E. (2011). Investigating factors affecting divorce among clients of marriage and divorce offices and judicial complexes in Qazvin Province in 2007. *Proceedings of the Second National Conference on Social Issues in Iran*, Faculty of Social Sciences, University of Tehran: Iranian Sociological Association. [In Persian].

Becker, G. S., Landes, E. M., & Michael, R. T. (1977). An economic analysis of marital instability. *Journal of Political Economy*, 85(6), 1141-1188. <https://doi.org/10.1086/260631>

Booth, A., Johnson, D. R., White, L. K., & Edwards, J. N. (1986). Divorce and marital instability over the life course. *Journal of Family Issues*, 7(4), 421-442.

<https://doi.org/10.1177/019251386007004006>

- Bumpass, L. L., Castro Martin, T. C., & Sweet, J. A. (1991). The impact of family background and early marital factors on marital disruption. *Journal of Family Issues*, 12(1), 22–42. <https://doi.org/10.1177/019251391012001003>
- Chan, S., & Sarif, M. M. (2008). *Divorce in Malaysia*. Seminar Kaunseling Keluarga. https://eprints.utm.my/6058/1/SamuelChanHsinChlen2008_DivorceInMalaysia.pdf
- Clarke, L., & Berrington, A. (1999). *Socio-demographic predictors of divorce*. London, UK. <https://core.ac.uk/download/pdf/30537.pdf>
- Ghods, A. M., Balali, E., & Eisazadeh, S. (2011). Some effective socio-economic deterrents and facilitators of divorce. *Women's Strategic Studies*, 14(53), 43–85. [In Persian]. https://www.jwss.ir/article_12236.html
- Goldstein, J. R. (1999). The leveling of divorce in the United States. *Demography*, 36(3), 409–414. <https://doi.org/10.2307/2648063>
- Hansen, M. N. (1995). *Class and inequality in Norway: The impact of social class origin on education, occupational success, marriage and divorce in the post-war generation*. Institute for Social Research.
- Haskey, J. C. (1995). Trends in marriage and cohabitation: The decline in marriage and the changing pattern of living in partnerships. *Population Trends*, 80, 8–15.
- Heidari Bigvand, D., & Bakhshi, H. (2005). Attitude of the population of Mashhad (aged 18 to 65) towards divorce and the social-cultural factors affecting it. *Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences*, 2(1), 45–74. [In Persian]. <https://doi.org/10.22067/jss.v0i0.5248>
- Hosseini, H., & Teimouri Arshad, R. (2019). Explaining the durability of marriage leading to divorce in Iran. *Journal of Population Association of Iran*, 14(27), 115–153. [In Persian]. <https://doi.org/10.22034/jpai.2020.43641>
- Jalovaara, M. (2001). Socio-economic status and divorce in first marriages in Finland 1991–93. *Population Studies*, 55(2), 119–133. <https://doi.org/10.1080/00324720127685>
- Jalovaara, M. (2002). Socioeconomic differentials in divorce risk by duration of marriage. *Demographic Research*, 7(Article 16), 537–564. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2002.7.16>

- Kalantari, A., Roshanfekar, P., & Javaheri, J. (2011). Consequences of divorce: A systematic review of current literature with an emphasis on gender-related issues (1997-2011). *Woman in Development & Politics*, 9(3), 111-131. [In Persian].
https://jwdp.ut.ac.ir/article_23652.html
- Kameli, M. J. (2007). A descriptive study of the causes and factors influencing the occurrence of the social harm of divorce in Iranian society based on existing statistics and documents. *Police Science / Danesh-e Entezami*, 9(3), 179-198. [In Persian].
<https://www.sid.ir/paper/401952>
- Kazemipour, S., & Khoshnevis, A. (2013). Meta-analysis of studies on levels, trends and determinants of divorce in Iran and selected countries, 1970-2011. *Iranian Population Studies*, 1(1), 33-59. [In Persian]. https://jips.nipr.ac.ir/article_89140.html
- Khayyat Ghiasi, P., Moin, L., & Rusta, L. (2010). Investigating the social causes of divorce tendency among women referred to the family court in Shiraz. *Woman and Society*, 1(3), 77-103. [In Persian]. <https://sid.ir/paper/169248>
- Kravdal, Ø. (2002). The impact of individual and aggregate unemployment on fertility in Norway. *Demographic Research*, 6(Article 10), 264-294.
<https://doi.org/10.4054/DemRes.2002.6.10>
- Křestanová, J. (2020). Trends in marriage and divorce rate in the past 30 years (1989-2019). *Demografie*, 62(4), 253-267. https://csu.gov.cz/docs/107508/2331e4a9-0552-6a78-ae38-0c6c57f51557/13005320q4_253-267.pdf
- Kulu, H. (2014). Marriage duration and divorce: The seven-year itch or a lifelong itch? *Demography*, 51(3), 881-893. <https://doi.org/10.1007/s13524-013-0278-1>
- Kulu, H., Vikat, A., & Andersson, G. (2007). Settlement size and fertility in the Nordic countries. *Population Studies*, 61(3), 265-285.
<https://doi.org/10.1080/00324720701571749>
- Levinger, G. (1976). A social psychological perspective on marital dissolution. *Journal of Social Issues*, 32(1), 21-47. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1976.tb02478.x>
- Lichter, D. T., LeClere, F. B., & McLaughlin, D. (1991). Local marriage markets and the marital behavior of Black and White men. *American Journal of Sociology*, 96(4), 843-867.
<https://doi.org/10.1086/229610>
- Lloyd, K. M., & South, S. J. (1996). Contextual influences on young men's transition to first marriage. *Social Forces*, 74(3), 1097-1119. <https://doi.org/10.2307/2580394>

- Lutz, W., Wils, A. B., & Nieminen, M. (1991). The demographic dimensions of divorce: The case of Finland. *Population Studies*, 45(3), 437–453.
<https://doi.org/10.1080/0032472031000145626>
- Lyngstad, T. (2011). Does community context have an important impact on divorce risk? A fixed-effects study of twenty Norwegian first-marriage cohorts. *European Journal of Population*, 27(1), 57–77. <https://doi.org/10.1007/s10680-010-9226-6>
- Lyngstad, T. H. (2004). The impact of parents' and spouses' education on divorce rates in Norway. *Demographic Research*, 10(5), 122–142.
<https://doi.org/10.4054/DemRes.2004.10.5>
- Mirahmadizadeh, A. R., Nakhai Amroodi, N., Tabatabai, H. R., & Shafieian, R. (2003). Marital satisfaction and related determining effectual factors. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 8(4), 56–63. [In Persian]. <http://ijpcp.iums.ac.ir/article-1-216-en.html>
- Moltfet, H., & Ahmadi, H. (2008). Investigating the factors influencing couples' tendency toward divorce: A case study of Darab County. *Journal of Population Association of Iran*, 3(5), 152–168. [In Persian]. <https://www.magiran.com/p695702>
- Morgan, S. P., & Rindfuss, R. R. (1985). Marital disruption: Structural and temporal dimensions. *American Journal of Sociology*, 90(5), 1055–1077.
<https://doi.org/10.1086/228176>
- Nasrollahi, Z., Ghafari Golak, M., & Parva, A. A. (2013). Divorce and its determinants: Emphasizing economic factors. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 11(4), 165–186. [In Persian]. <https://doi.org/10.22051/jwsps.2014.1471>
- National Organization for Civil Registration. (2022). *Demographic statistics yearbook 2022*. Tehran: National Organization for Civil Registration Publications. [In Persian].
- Oppenheimer, V. K. (1988). A theory of marriage timing. *American Journal of Sociology*, 94(3), 563–591. <https://doi.org/10.1086/229030>
- Phillips, R. (1991). *Untying the knot: A short history of divorce*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Pickett, K. E., & Pearl, M. (2001). Multilevel analyses of neighborhood socioeconomic context and health outcomes: A critical review. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 55(2), 111–122. <https://doi.org/10.1136/jech.55.2.111>

- Pitkänen, K. (1986). Marital dissolution in Finland: Towards a long-term perspective. *Yearbook of Population Research in Finland*, 24, 60–71. <https://doi.org/10.23979/fypr.44807>
- Pourkhani, A. (2011). A comparative study of divorce among couples visiting family intervention centers in Kerman. *Proceedings of the Second National Conference on Social Issues in Iran*, Faculty of Social Sciences, University of Tehran: Iranian Sociological Association. [In Persian].
- Rahimi, H. (2000). Investigating the causes of divorce in Khorasan province. *Population*, 10(33–34), 100–112. [In Persian]. <https://www.magiran.com/p126825>
- Reyhani, T., & Ajam, M. (2002). Investigating the causes of divorce in Gonabad city in 2002. *Ufq-e Danesh*, 8(2), 96–100. [In Persian]. <https://elmnet.ir/doc/132660-61401>
- Riahi, M. E., Aliverdina, A., & Bahrami Kakavand, S. (2007). A sociological analysis of the tendency toward divorce (Case study: Kermanshah County). *Woman in Development & Politics / Women's Research*, 5(3), 109–140. [In Persian]. https://jwdp.ut.ac.ir/article_27159.html
- Sadeghi, R. (2018). Youth's assessment of the consequences of divorce and its effects on tendency to divorce in Tehran City. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 16(38), 205–222. [In Persian]. https://fasname.msy.gov.ir/article_237.html
- Schoen, R. (1975). California divorce rates by age at first marriage and duration of first marriage. *Journal of Marriage and the Family*, 37(3), 548–555. <https://doi.org/10.2307/350518>
- Shirzad, J., & Kazemifar, A. M. (2004). Epidemiological study of couples undergoing divorce referred to the General Department of Forensic Medicine in Hamadan Province in 2000. *Legal Medicine*, 36, 207–212. [In Persian]. <https://ensani.ir/fa/article/116212>
- South, S. J. (2001). Time-dependent effects of wives' employment on marital dissolution. *American Sociological Review*, 66(2), 226–245. <https://doi.org/10.2307/2657416>
- South, S. J., & Crowder, K. D. (1999). Neighborhood effects on family formation: Concentrated poverty and beyond. *American Sociological Review*, 64(1), 113–132. <https://doi.org/10.1177/000312249906400109>
- South, S. J., & Spitze, G. (1986). Determinants of divorce over the marital life course. *American Sociological Review*, 51(4), 583–590. <https://doi.org/10.2307/2095590>

- Sucoff, C. A., & Upchurch, D. (1998). Neighborhood context and the risk of childbearing among metropolitan-area Black residents. *American Sociological Review*, 63(3), 571–585. <https://doi.org/10.2307/2657268>
- Thornton, A., & Rodgers, W. L. (1987). The influence of individual and historical time on marital dissolution. *Demography*, 24(1), 1–22. <https://doi.org/10.2307/2061505>
- Torabi, F., Abbasi-Shavazi, M. J., & Askari-Nodoushan, A. (2015). Trends in and patterns of solo living in Iran: An explanatory analysis. *Journal of Population Research*, 32(3), 243–261. <https://doi.org/10.1007/s12546-015-9152-x>
- Vaupel, J. W., & Yashin, A. I. (1985). Heterogeneity's ruses: Some surprising effects of selection on population dynamics. *The American Statistician*, 39(3), 176–185. <https://doi.org/10.1080/00031305.1985.10479424>
- White, L. K. (1990). Determinants of divorce: A review of research in the 80s. *Journal of Marriage and the Family*, 52(4), 904–912. <https://doi.org/10.2307/353309>
- White, L. K., & Booth, A. (1991). Divorce over the life course: The role of marital happiness. *Journal of Family Issues*, 12(1), 5–21. <https://doi.org/10.1177/019251391012001002>

تعیین کننده‌های مدت زمان ماندگاری در زندگی زناشویی در ایران ۲۵۷

جدول ۴ (ادامه). تعداد ازدواج و طلاق نسلی ۱۴۰۱-۱۳۸۴

۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	سال ازدواج
۵۲۳۷۸۶	۵۶۸۹۳۰	۵۶۰۶۵۳	۵۳۴۶۸۷	۵۵۴۹۹۲	تعداد ازدواج*
۲۰۴۴۸۶	۲۰۱۶۶۳	۱۸۷۰۵۹	۱۷۸۴۱۶	۱۷۸۹۰۰	تعداد طلاق
۱۱۹۷۶	۱۳۵۲۶	۱۱۹۶۸	۱۲۷۷۰	۱۴۹۵۳	۰ تا ۱ سال
	۱۶۷۷۹	۱۵۸۴۲	۱۴۵۱۶	۱۵۳۶۷	۱ تا ۲ سال
		۱۳۸۱۱	۱۳۶۴۱	۱۳۷۷۸	۲ تا ۳ سال
			۱۱۹۴۹	۱۳۱۱۴	۳ تا ۴ سال
				۱۰۹۸۷	۴ تا ۵ سال
*اطلاعات براساس گزارش سازمان ثبت احوال کشور (۱۴۰۱/۱۱/۱۸)					